

Recenzja polskiej wersji publikacji prof. Guusa Schrijversa
Integrated care. Better and cheaper* | Tytuł polski: *Opieka koordynowana. Lepiej i taniej

Opieka koordynowana, czyli poprawa stanu zdrowia populacji, wyższa jakość opieki dla pacjentów indywidualnych i niższy koszt na osobę? Być może, jeśli nawet to przecież zarządzanie zmianami jest najtrudniejszą rzeczą na świecie. Stąd Pan prof. Guus Schrijvers rozpoczyna swoją książkę od cytatu flamandzkiego poety Willema Elsschota: „między snem a czymś stoją prawa i praktyczne przeszkody...”

Autor, aby odpowiedzieć na pytanie, czy opieka koordynowana to lepiej i taniej – prezentuje wyniki analiz około 500 dokumentów z okresu od lat sześćdziesiątych dwudziestego wieku do dnia 15 sierpnia 2016 roku. Przytacza swoje własne doświadczenia jako źródło informacji. W konsekwencji bada sześć wymiarów opieki koordynowanej: rodzaj opieki koordynowanej, pacjentów w roli partnerów, jakość opieki koordynowanej, płatności za opiekę koordynowaną, cyfryzację i koordynowaną e-opiekę zdrowotną oraz politykę w zakresie opieki koordynowanej. Każdy wymiar omawiany jest w odrębnych częściach książki, składających się z rozdziałów, a każdy rozdział kończy się odpowiedzią na pytania badawcze zawarte w publikacji w oparciu o ustalenia z danego rozdziału.

Czy jesteście Państwo gotowi na kurs z koordynacji? Mogę zapewnić – w wykonaniu Pana Profesora Guusa Schrijversa będzie on nie tylko pełny aktualnych informacji, w tym wniosków z metaanaliz, ale co więcej w formie dydaktycznej, która swoją prostotą przemówi do każdego z praktyków opieki zdrowotnej. To instruktaż pełen przykładów, wniosków z publikacji, wskazujący, gdzie szukać informacji i jak je interpretować. Czy Pan Profesor sugeruje, że koordynacja jest jedynym wyborem dla systemów opieki zdrowotnej? Nie. Pan Profesor Schrijvers wskazuje, dlaczego koordynacja jest już istniejącym etapem ewolucji wszystkich systemów opieki zdrowotnej, podkreślając jej zalety, ale także dokładnie analizując jej ograniczenia.

Autor wprawdzie przyznaje, że Jego doświadczenia dotyczą głównie Holandii, która stała się ogniskiem ośrodków koordynowanej podstawowej opieki zdrowotnej z pakietem programów opieki koordynowanej pionowo dla osób z chorobami przewlekłymi. Jednak Czytelnik znajdzie na stronach książki przykłady nie tylko z Holandii, ale i krajów europejskich, Ameryki Północnej, Australii i RPA. Wśród nich warto podkreślić aspekt podejmowania przez pacjentów i profesjonalistów opieki zdrowotnej wspólnych decyzji, dotyczących priorytetów i preferencji w zakresie potrzeb zdrowotnych i społecznych. Nowoczesnym jest zwrócenie uwagi na wielochorobowość i brak polityk lub strategii krajowych czy regionalnych w tym zakresie. Jak również podkreślenie roli pielęgniarek, asystentów medycznych i pionu opieki społecznej, czy znaczenia funkcjonowania psychicznego i społecznego pacjentów oraz ich rodzin. To o czym zapomniano przez ostatnie dekady – rola samoopieki, zwłaszcza u pacjentów chorych przewlekle, stanowi jeden z elementów podstawowych książki Profesora Guusa Schrijversa. Cenne jest także wskazanie możliwości dużych baz danych w procesie podejmowania decyzji oraz rozdziały poświęcone innowacjom i metodom badań w zakresie opieki koordynowanej. Książka obfituje w opisy przypadków, w tym studium 84-letniej Julii to klasyczny opis sieci koordynacji, obejmującej wszystkie systemy wsparcia w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej. Autor dokładnie analizuje także hipotezę, że w dłuższej perspektywie diagnostyka w znacznej mierze zniknie ze szpitali i przejęta zostanie przez placówki podstawowej opieki zdrowotnej oraz

ogólnokrajowe ośrodki wiedzy fachowej. Jak sam Profesor Schrijvers przyznaje wymaga to koordynacji pionowej między podstawową opieką zdrowotną i ośrodkami wiedzy specjalistycznej na poziomie wytycznych diagnostycznych oraz chęci ponownego wykorzystania informacji diagnostycznych, które zostały już zebrane w systemie podstawowej opieki zdrowotnej.

Powyższe to tylko wybrane mocne strony książki „Opieka koordynowana. Lepiej i taniej” Profesora Guusa Schrijversa. To co według Autora jest ograniczeniem pozycji (nie ma w niej opisów specyficznych grup docelowych oraz specyficznych form opieki koordynowanej dotyczącej tych grup) – w moim odczuciu jest jej walorem zgodnym z aktualną filozofią założeń nowoczesnej opieki nad chorymi przewlekle.

W drodze komentarza dla Czytelników w Polsce zwróciłabym jedynie uwagę na konieczność wykorzystywania kwestionariuszy określających jakość życia, które walidowano dla populacji w Polsce np. kwestionariusza WHOQoL (*World Health Organization Quality of Life Assessment*).

Podsumowując – książka „Opieka koordynowana. Lepiej i taniej” to nie tylko modelowe przedstawienie bardzo złożonego problemu koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej, ale i doskonały wzór podręcznika (również akademickiego). Regularnie umieszczane odnośniki do innych podrozdziałów i podsumowania w formie odpowiedzi na pytania badawcze – podnoszą wartość dydaktyczną i poznawczą pozycji. Wprawdzie pod koniec Wprowadzenia Autor stwierdza, że każdy, kto proponuje nowe pomysły dla przyszłej polityki zdrowotnej, napotyka na problem, że długoterminowe efekty proponowanej polityki nie są znane i nie ma podstaw by sądzić, że proponowana polityka będzie skuteczna, to cała publikacja przekonuje, że można zarówno lepiej, jak i taniej – oczywiście przy znacznej dozie cierpliwości, zaangażowaniu wszystkich poziomów opieki zdrowotnej oraz składowych takich jak: wizja, pilność, plan, zasoby i umiejętności. Wraz z książką „Opieka koordynowana. Lepiej i taniej” wkraczamy w kolejny etap globalnych rozwiązań w opiece zdrowotnej. Podejście reaktywne potwierdziło swoją ograniczoną skuteczność w pierwszej połowie ubiegłego wieku i wówczas – spełniło swoją rolę. Proaktywność nowoczesnej opieki zdrowotnej jest nieuniknioną rzeczywistością indukowaną przez interesariuszy najistotniejszych w całym systemie opieki zdrowotnej: pacjentów i ich opiekunów domowych. Czy rozwiązania zaproponowane w książce „Opieka koordynowana. Lepiej i taniej” znajdą swoje urealnienie w systemach opieki zdrowotnej? Z całym przekonaniem stwierdzam, że już mają swoją uznaną pozycję. Czy koordynowana opieka zdrowotna będzie lepszym i tańszym rozwiązaniem dla wzrastających oczekiwań zespołów opieki, w których pacjenci i ich opiekunowie domowi są partnerami profesjonalistów opieki zdrowotnej i społecznej? Zamykam książkę Profesora Guusa Schrijversa z przekonaniem, że tak jest i będzie...

Jako lekarz rodzinny, z założenia więc adwokat pacjentów – rekomenduję książkę „Opieka koordynowana. Lepiej i taniej” każdemu zainteresowanemu koordynowaną opieką zdrowotną w Polsce, a zwłaszcza zaangażowanym w jej wdrażanie, w tym przede wszystkim: lekarzom rodzinnym i innym członkom zespołów Podstawowej Opieki Zdrowotnej.

Dr hab. n. med. Donata Kurpas, prof. nadzw.